

JANINA GĄTKIEWICZOWA

PROFESOR DR WITOLD SŁAWIŃSKI
zasłużony naukowiec, pedagog i społecznik

27. XI. 1888 r. — 4. IX. 1962 r.

Dnia 4 września 1962 r. zmarł w Białymstoku profesor dr nauk biologicznych inż. Witold Sławiński, prezes i założyciel Oddziału Białostockiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego.

Profesor Sławiński urodził się dnia 27 listopada 1888 r. w Wilnie, tam również w r. 1907 ukończył szkołę średnią. Pierwsze studia rozpoczął w Akademii Rolniczej w Dublanach pod Lwowem, w lipcu 1910 r. uzyskał tytuł inżyniera rolnika, potem studiował leśnictwo w Instytucie Leśnym w Moskwie oraz nauki przyrodnicze w Moskwie, a następnie w Wilnie. W latach 1919—1923 pełnił obowiązki asystenta przy Katedrze Botaniki Ogólnej w Wilnie.

W roku 1923 udał się na dalsze studia do Paryża, gdzie na Sorbonie pod kierunkiem prof. P. A. Dangearda, a częściowo i Guillermonda pracował w dziedzinie mikrobiologii technicznej i fitosocjologii.

Po powrocie do kraju w r. 1925 uzyskał doktorat w Poznaniu przy katedrze prof. Adama Wodiczki, gdzie w r. 1926 został adiunktem.

W roku 1928 wyjeżdża znowu za granicę, gdzie pracuje nad systematyką i fitosocjologią. Poza Francją pracuje we Włoszech, Niemczech, Szwajcarii i Jugosławii. Dwa razy był w Afryce (Alger, Tunis, Marokko i Dakar).

Po powrocie do kraju w 1937 r. obejmuje stanowisko kierownika Katedry Botaniki Stosowanej na Politechnice Warszawskiej.

W okresie okupacji bierze czynny udział w tajnym nauczaniu, wykłada wtedy biochemię w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej oraz na tajnym Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego.

W tragicznych dniach Powstania Warszawskiego prof. Sławiński wykazał postawę świadczącą o Jego wielkim patriotyzmie i gotowości do poświęceń. Szczególnie bohatersko zachował się pomagając czynnie w przeprowadzaniu ewakuacji ze Starówki do Śródmieścia.

Natychmiast po wyzwoleniu w r. 1945 rozpoczyna wykłady systematyki i socjologii roślin na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego. Wkrótce jednak przenosi się do Lublina i jako profesor zwyczajny wykłada

botanikę na Wydziale Rolnym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Równocześnie podejmuje badania z zakresu fitosocjologii, nad którymi pracuje do śmierci, uwieńczone czterotomowym dziełem pod tytułem «Podstawy Fitosocjologii».

Poza pracą w Lublinie w r. 1946 obejmuje Katedrę Botaniki Stosowanej i Mikrobiologii Technicznej na Politechnice Warszawskiej, a w roku 1953/54 wykłada na wydziale Geodezyjnym — encyklopedię leśnictwa.

Zainteresowania prof. Sławińskiego koncentrują się głównie na północno-wschodnich ziemiach Polski, toteż po powstaniu Akademii Medycznej w Białym-

stoku obejmuje w niej Katedrę Biologii, powołany pismem Ministerstwa Zdrowia z dnia 1. VIII. 1950 r. do jej objęcia i organizowania, a dekretem Prezydenta z dnia 14. XII. 50 r. został mianowany profesorem zwyczajnym Akademii Medycznej.

Profesor Sławiński już w dniu 1 października 1950 r. rozpoczął wykłady i ćwiczenia ze studentami oraz intensywną i wydajną pracę naukową nad problematyką wspólną z naukami lekarskimi, np. higieną i ochroną wód.

Obejmując katedrę w Białymstoku Zmarły miał rozpoczętą pracę jeszcze w Lublinie. Rok 1951 (wiosna i lato) poświęcił uporządkowaniu i wykończeniu prac

terenowych zlokalizowanych w Kazimierzu i okolicy; dotyczyły one zespołów kserotermicznych. Praca na ten temat ukazała się w 1952 r. w *Annales UMCS*.

Dalsze lata działalności profesora związane były z dwoma problemami: pierwszy — to zespoły roślinne łąk z punktu widzenia ich użytkowości, badanie zasobów biogeochemicznych, które to badania miały dać odpowiedź, jakie siedliska dostarczają zwierzętom paszy o dostatecznym składzie mikroelementów i witamin, jak te składniki związane są i uzależnione od składu podłoża, jakie stosować nawożenie, itd.

Prace Profesora w Tatrach i Pieninach miały przede wszystkim dostarczyć materiału porównawczego do rozległych badań na niżu, z których tylko dolina rzeki Supraśl doczekała się opracowania, niestety niedokończonego. Ten kierunek badań biogeochemicznych wywołał żywy oddźwięk w Polsce.

Drugi problem to kompleksowe opracowanie i inwentaryzacja torfowisk ze szczególnym uwzględnieniem przydatności złóż borowin o najwyższych w Polsce wartościach leczniczych. Jezioro Gorbacz i przyległe torfowisko Imszar były ulubionym terenem kilkuletniej działalności badawczej Profesora. Wyniki tych badań opublikowano w trzech oddzielnych pracach w *Acta Societatis Botanicorum Poloniae*.

Profesor Sławiński w r. 1950/51 założył ogród Botaniczny przy Zakładzie Biologii Akademii Medycznej w Białymstoku. Został nawiązany kontakt z licznymi ogrodami botanicznymi w kraju i za granicą. Między innymi korespondowano i prowadzono wymianę nasion z ogrodami botanicznymi w Szwajcarii, Francji, Szwecji, Anglii, a nawet w Kanadzie i Japonii. Ogród stanowił bazę dla wielu prac badawczych w dziedzinie biochemii, spełniał ważną rolę dydaktyczną i popularyzatorską.

W latach 1958—1960 prof. Sławiński był kierownikiem Katedry Ekologii na Wydziale Melioracyjnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

W osobie Zmarłego straciliśmy wielkiego społecznika, należał bowiem do licznych towarzystw naukowych i brał w nich czynny udział, najwięcej jednak serca i pracy poświęcił Polskiemu Towarzystwu Botanicznemu, założył w r. 1950/51 oddział białostocki tego Towarzystwa i do śmierci był jego przewodniczącym. Pod jego kierunkiem odbyło się w latach 1952—1962, 83 zebrań. Uczestnicy tych posiedzeń długo zachowują w pamięci ich przyjazną atmosferę i naukowy charakter.

Wiele zasługi położył profesor Sławiński na polu Ochrony Przyrody i jej Zasobów, był prezesem Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody, członkiem Rady Naukowej Zakładu Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, członkiem Rady Naukowej Białowieskiego Parku Narodowego.

Znaczna część rezerwatów przyrodniczych na terenie Białostoczczyzny zatwierdzona została dzięki osobistym staraniom Profesora.

W czasie swego pracowitego życia wydał w różnych językach 75 prac naukowych, a 10 nowych prac zostało przyjętych do druku (Spis prac zamieszczony jest w *Roczniku Białostockim*, tom II, 1961 r).

Prócz tego Zmarły jest autorem kilkuset artykułów, doniesień i sprawozdań drukowanych w prasie krajowej i zagranicznej.

Za całokształt działalności otrzymał odznaczenia państwowe: Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Zwycięstwa i Wolności, Medal Dziesięciolecia Polski Ludowej, Odznaka za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia.

Do ostatnich chwil pracował intensywnie, choroba zaskoczyła go podczas badań terenowych w Królowym Moście pod Białymstokiem. Śmierć przerwała rozpoczęte prace naukowe oraz liczne plany i zamierzenia tego Czcigodnego Uczzonego, Pedagoga i Obywatela.

Pamięć o Nim pozostanie na zawsze w sercach tych, którzy go znali: współpracowników, młodzieży akademickiej, i wszystkich tych, którzy mieli zaszczyt zaliczać się do Grona Jego przyjaciół.